

Finansdepartementet

Datum

2026-01-22

Diarienummer

Ä 2025–3077

Remissvar - Europeiska kommissionens förslag till ändringar av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/956 om inrättande av en mekanism för koldioxidjustering vid gränsen och inrättandet av en tillfällig fond för utfasning av fossila bränslen

Tillväxtverket arbetar för konkurrenskraftiga företag och hållbar utveckling i alla delar av Sverige. Det gör myndigheten genom att skapa förutsättningar för stärkt konkurrenskraft, ökad innovation, stärkt omställningsförmåga och en hållbar utveckling i hela landet. Myndigheten arbetar inom tre politikområden - den regionala utvecklingspolitiken, landsbygdspolitiken och näringspolitiken - som är ömsesidigt förstärkande. Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

Tillväxtverket välkomnar i huvudsak förslaget om inrättandet av en tillfällig fond för utfasning av fossila bränslen (Temporary Decarbonisation Fund) som en del av genomförandet av gränsjusteringsmekanismen för koldioxid (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM). Tillväxtverket bedömer att fonden kan underlätta omställningen för energi- och koldioxidintensiva industrier inom EU under den period då gränsjusteringsmekanismen införs fullt ut och fria utsläppsrätter inom EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS) successivt fasas ut. Samtidigt framhåller Tillväxtverket vikten av att fonden utformas på ett sätt som stärker långsiktig konkurrenskraft, minimerar administrativa bördor och säkerställer förenlighet med internationella handelsregler. Det kan vara motiverat att utvidga CBAM nedströms, men Tillväxtverket har svårt att göra en fullständig bedömning givet frågans komplexitet. Det är dock viktigt att i den fortsatta processen av eventuell utvidgning att beakta företagens behov av tydlighet.

Övergripande bedömning

För att fortsatt driva klimatomställningen i europeisk industri krävs att EU håller fast vid ambitionen och tidtabellen i Fit for 55. Ett ambitiöst och förutsägbart EU ETS, med stigande koldioxidpriser, är avgörande för att säkerställa nödvändiga investeringar. Utfasningen av fria utsläppsrätter måste genomföras enligt utsläppsmålen och tidplanen.

Tillväxtverket konstaterar att gränsjusteringsmekanismen för koldioxid syftar till att minska risken för koldioxidläckage och säkerställa att importerade varor omfattas av motsvarande koldioxidkostnader som varor producerade inom EU.

Det finns en betydande risk för koldioxidläckage för vissa verksamheter nedströms, där CBAM-varor utgör en stor del av produktionskostnaden och förädlingsvärdet är begränsat. Mot denna bakgrund kan det vara motiverat att utvidga CBAM nedströms, men vi har svårt att göra en fullständig bedömning givet frågans komplexitet. Därtill vittnar företag om otydlighet, bland annat avseende vilka varukoder som har respektive inte har inkluderats. Att skapa goda förutsättningar för företagen och säkerställa tydlighet i utformningen av en eventuell utvidgning är viktigt att beakta i den fortsatta processen.

I kombination med utfasningen av fria utsläppsrätter inom EU ETS kan detta innebära ökade kostnader för vissa EU-baserade industrier, särskilt de som verkar på internationellt konkurrensutsatta marknader. Mot denna bakgrund bedömer Tillväxtverket att en tidsbegränsad fond kan bidra till att underlätta omställningen för energi- och koldioxidintensiva industrier inom EU och minska risken för negativa effekter på investeringar, sysselsättning och industriell produktion inom unionen. Vi noterar dock att utformningen av fonden kan få konsekvenser för förädlingsindustrin, som inte har möjlighet att ta del av CBAM-fonden men som samtidigt omfattas av såväl EU ETS som CBAM. Därför är det av stor betydelse att konsekvensutredningen är gedigen.

Tillväxtverket anser att stöd från fonden bör vara tydligt kopplat till verifierbara åtgärder som bidrar till minskade utsläpp och ökad resurseffektivitet. Stödet bör utformas så att det stimulerar investeringar i ny teknik, processomställning och innovation, snarare än att fungera som generell kostnadskompensation. En sådan inriktning bedöms stärka företagens långsiktiga konkurrenskraft och bidra till EU:s klimatmål.

Tillväxtverket delar bedömningen att fonden bör vara tidsbegränsad och utformad som ett övergångsinstrument. Det är dock viktigt att fondens omfattning och tidsram ger tillräcklig förutsägbarhet för företag som står inför kapitalkrävande investeringsbeslut. En tydlig koppling till gränsjusteringsmekanismens införandefas och utfasningen av fria utsläppsrätter är därför central.

Tillväxtverket vill särskilt betona vikten av att fonden utformas på ett administrativt effektivt och transparent sätt. Komplexa ansöknings-, rapporterings- och verifieringskrav riskerar att missgynna inte minst små och medelstora företag, som ofta saknar de administrativa resurser som större företag har, men kan ändå påverkas betydande av ökade koldioxidkostnader. Tillväxtverket anser därför att särskild hänsyn bör tas till små och medelstora företags förutsättningar vid utformningen av fondens logik och regelverk.

Avslutningsvis understryker Tillväxtverket att fonden behöver utformas i överensstämmelse med internationella handelsregler inklusive WTO-regelverket. Det är av stor betydelse att stödet inte kan uppfattas som en exportsubvention eller som ett diskriminerande handelshinder. Detta skulle kunna skapa osäkerhet för företag som verkar på globala marknader och riskera handelspolitiska tvister. En tydlig koppling till klimatmålen bedöms vara centrala för fondens legitimitet.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Tim Brooks. Caroline Dahlbom har varit föredragande. Enhetschef Annika Rosing och handläggare Kristin Hedström och Alex Turvey har deltagit i beslutet.

Tim Brooks

Caroline Dahlbom